IQTISODIYOTDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI VA TIZIMLARI FANINI O'QITISHDA MUAMMOLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Ashurov Jasur Djo'rayevich
Osiyo xalqaro universiteti "Aniq fanlar va raqamli texnologiyalar" kafedrasi dotsenti, PhD.
https://doi.org/10.5281/zenodo.23468069

Annotatsiya. Mazkur tezisda iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari fanini o'qitishda muammoli ta'limning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Ushbu yondashuvning talabalar faolligi, mustaqil va tanqidiy fikrlashi hamda amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Muammoli ta'limni samarali tashkil etishning metodik va texnik shartlari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: muammoli ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, iqtisodiy ta'lim, tanqidiy fikrlash, amaliy ko'nikmalar, kasbiy kompetensiya.

Iqtisodiy jarayonlarning raqamlashtirilishi bo'lajak mutaxassislardan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini bilish bilan birga, ulardan amaliy vazifalarni bajarishda foydalanishni ham talab etadi. Shu sababli "Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari" fanini o'qitishda nazariy bilimlarni real iqtisodiy vaziyatlar bilan bog'lash muhim ahamiyatga ega. Muammoli ta'lim bu vazifani amalga oshirishga xizmat qiluvchi pedagogik yondashuvlardan biridir.

Tadqiqotning maqsadi mazkur fanni o'qitishda muammoli ta'lim texnologiyalarining imkoniyatlarini tahlil qilish va ularning kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyatini yoritishdan iborat. Tadqiqotda ilmiy-pedagogik adabiyotlar tahlili, an'anaviy va muammoli ta'lim yondashuvlarini taqqoslash, tajriba mashg'ulotlari, kuzatish hamda so'rovnoma metodlaridan foydalanilgan. Mashg'ulotlarda iqtisodiyot yo'nalishidagi talabalar real iqtisodiy vaziyatlarga oid topshiriqlarni kichik guruhlarda bajarishga jalb etilgan.

Muammoli ta'limning mohiyati talabalar oldiga izlanishni talab qiladigan vaziyatni qo'yish, muammoning sabablarini aniqlash va muqobil yechimlarni asoslashdan iborat. Bunda o'qituvchi talabalarning izlanishini yo'naltiradi, zarur maslahatlar beradi va natijalarni muhokama qilishni tashkil etadi. Talabalar esa axborotni izlash, tahlil qilish, qaror qabul qilish va o'z xulosalarini dalillash orqali bilimlarni faol o'zlashtiradilar.

Mazkur fan doirasida elektron tijorat tizimlari, ma'lumotlar bazalari va iqtisodiy tahlil dasturlaridan foydalanishga oid muammoli topshiriqlarni qo'llash mumkin. Bunday topshiriqlar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'laydi, talabalarning jamoada ishlash va texnologik yechimlarni iqtisodiy jihatdan baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Maqolada bayon etilgan kuzatishlarga ko'ra, muammoli mashg'ulotlar talabalar faolligining ortishi, mavzularni chuqurroq anglash va amaliy ko'nikmalarning rivojlanishi bilan bog'liq bo'lgan. Talabalar fikrlarini erkin ifodalash, muammoni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqish va yechimlarni taqqoslashga faolroq kirishganlar. Biroq miqdoriy natijalar va statistik tahlil keltirilmagani sababli ushbu xulosalar sifat kuzatishlari doirasida talqin etiladi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Muammoli ta'limning samaradorligi o'qituvchining metodik tayyorgarligi, topshiriqlarning murakkablik darajasi, ajratilgan vaqt va texnik ta'minotga bog'liq. Uni joriy etishda fan mavzulariga mos muammoli vaziyatlar bankini yaratish, metodik materiallarni ishlab chiqish hamda baholash mezonlarini oldindan belgilash maqsadga muvofiq. Baholashda yechimning to'g'riligi bilan birga, tahlil sifati, dalillarning asoslanganligi va talabaning guruh ishiga qo'shgan hissasi ham hisobga olinishi lozim.

Xulosa. Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari fanini o'qitishda muammoli ta'limdan foydalanish nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlashga, mustaqil fikrlash va kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvni metodik jihatdan puxta tashkil etish va uning natijalarini aniq mezonlar asosida baholash ta'lim sifatini oshirish uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Savery, J. R. (2006). Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions. Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning, 1(1), 9–20.
2. Jonassen, D. H. (2011). Learning to solve problems: A handbook for designing problem-solving learning environments. Routledge.
3. Laurillard, D. (2012). Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology. Routledge.
4. Bates, A. W. (2015). Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning. Tony Bates Associates Ltd.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.